

Acties om tij te keren

Grote zorgen om tekort aantal operatieassistenten

De LVO maakt zich grote zorgen over het tekort aan beroepskrachten en over de erkenning en de werkdruk van operatieassistenten. Daarom is de LVO druk bezig om het tij te keren met onder meer een petitie, een meldpunt en aandacht vragen in Den Haag. En er is haast bij.

Tekst: Ingrid Lutke Schipholt, Foto's: Ivonne Zijp

De LVO wil officiële erkenning van het beroep van operatieassistent, zodat alleen goed opgeleide operatieassistenten in de OK mogen werken. 'Nu kan bij wijze van spreken iedereen die van straat wordt geplukt op de OK aan de slag gaan', zegt beroepsbelangenbehartiger van de LVO, Nicole Dreessen. 'Wij willen opgenomen worden in het register Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (BIG-register). Dan worden de kwaliteit, veiligheid en bevoegdheid gewaarborgd.'

In het BIG-register zijn zorgverleners opgenomen die voorbehouden handelingen mogen uitvoeren zoals trocarts inbrengen of het hechten van de huid. Dreessen: 'Operatieassistenten verrichten voorbehouden handelingen, maar deze taken zijn in de wet niet goed geregeld en geborgd. Het is heel raar dat wij nog niet in het BIG-register staan. We vragen het ministerie van Volksgezondheid in Den Haag keer op keer aandacht hiervoor, maar er gebeurt niets. Ons beroep wordt steeds ingewikkelder. We nemen steeds meer taken over van de medisch specialist. Dat

moet je goed regelen.' De roep om erkenning staat in verband met het grote aantal tekorten aan OK-personeel. 'Wil je kwaliteit bieden, dan moet een operatieassistent een drie- of vierjarige opleiding achter de rug hebben en moet hij of zij zich blijvend laten nascholen', aldus Dreessen. 'Maar er

zijn te weinig collega's. En ons beroep is niet beschermd want we zijn niet BIG-geregistreerd, dus mogen mensen zonder specifieke OK-opleiding als operatieassistent werken. Patiënten en zorgprofessionals moeten erop kunnen vertrouwen dat operatieassistenten daadwerkelijk bevoegd en bekwaam zijn.'

De vraag naar gekwalificeerde operatieassistenten is groot. Het Capaciteitsorgaan, dat de arbeidsmarkt in de zorg monitort, stelt dat er de komende drie jaar jaarlijks 1.068 operatieassistenten bij moeten komen. Een behoorlijke toename in vergelijking met voorgaande jaren. In 2017 raamde het orgaan nog dat er 643 operatieassistenten bij moesten komen. (zie kader).

In een tweede brandbrief aan de Tweede Kamer legt de LVO weer uit dat er te weinig operatieassistenten bij komen: 'Het tekort aan operatiepersoneel is twee jaar geleden al aangekondigd door het Capaciteitsorgaan van uw overheid, dat berekent hoeveel mensen in de toekomst nodig zullen zijn in de geneeskunde. Ziekenhuizen moesten aan de bak: zij zijn zelf verantwoordelijk voor het opleiden van operatieassistenten. Dat hebben zij echter niet voldoende gedaan.' Daarnaast speelt het probleem van de grote uitval van leerlingen/studenten

Dreessen: 'Er is al jaren veel uitval. Daarbij komt dat door de tekorten er nu minder tijd

is voor een goede begeleiding van de studenten. Er vallen daardoor nogal wat studenten tussen wal en schip. Weet wel dat het een moeilijke opleiding is. Het is mentaal zwaar en complex. Dat kan lastig zijn voor mensen die net van de middelbare school komen. Die vragen tijd en aandacht en die kunnen we ze steeds minder vaak geven.'

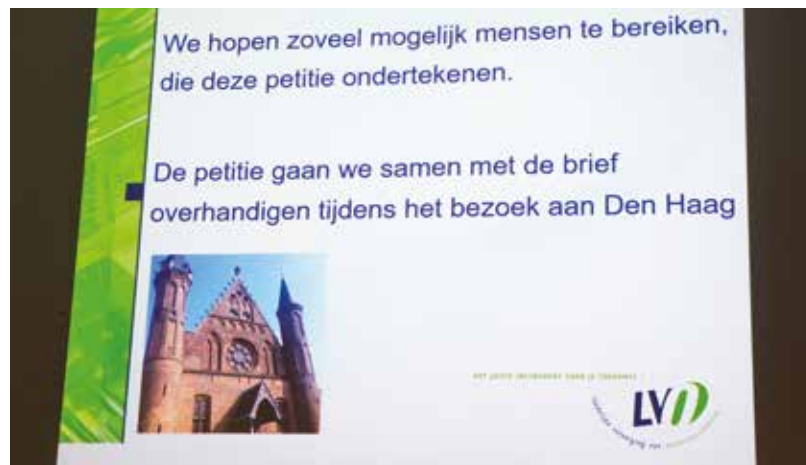
Meldpunt

Naast lobby-activiteiten en de brandbrief aan de Tweede Kamer, heeft de LVO een meldpunt ingesteld. Hier kunnen OK-medewerkers melding maken van incidenten als gevolg van het tekort aan operatieassistenten. Binnen twee weken waren er al meer dan vijftig meldingen gedaan, variërend van hoge werkdruk tot operaties die op het laatste moment worden uitgesteld omdat er geen personeel is. Dreessen: 'Dat is niet niks voor patiënten die opgenomen zijn er zich erop hebben voorbereid.' Het meldpunt is te vinden op <https://lvo.nl/form/meldpunt-lvo-tekorten-operatieassistenten>

Petitie

De LVO is een petitie gestart om het tekort aan operatieassistenten op de politieke agenda te krijgen, om de erkenning van het beroep in de Wet BIG te krijgen en voor het structureel opleiden van operatieassistenten. De LVO roept iedereen op de petitie te tekenen, dus ook andere zorgprofessionals zoals anesthesiemedewerkers en medisch specialisten. In de petitie staan de volgende punten:

- Operatieassistenten worden opgenomen in artikel 3 van de Wet BIG, waarin registratie en titelbescherming zijn geregeld.
 - Studenten worden structureel en proactief opgeleid en niet reactief ingezet bij tekorten of problemen.
 - De werkdruk wordt verlaagd, en daarnaast moet gezorgd worden dat de operatieassistent de nodige bij- en nascholing kan volgen.
 - Een verplichte registratie en accreditatie zou een belangrijke stap zijn, ook om de kwaliteit en veiligheid van operatieve zorg te borgen en te verbeteren.
- De petitie is te ondertekenen op <https://operatieassistenten.petities.nl>

Capaciteitsorgaan

Het Capaciteitsorgaan, de instantie die de in- en uitstroom van zorgverleners becijfert, heeft in november de laatste cijfers bekendgemaakt. Er moeten tot 2021 jaarlijks 1.068 operatieassistenten bij komen. Ter vergelijking: in 2017 kwamen er 313 operatieassistenten bij. Omdat ziekenhuizen verantwoordelijk zijn voor een groot deel van het aantal opleidingsplaatsen, zijn de regionale in- en uitstroomcijfers belangrijk. In de regio Noordwest Nederland moeten er jaarlijks de meeste operatieassistenten bij komen, namelijk 232. In de regio Stedendriehoek, rond Apeldoorn, de minste, namelijk 31 operatieassistenten. Landelijk werken er nu 5.207 operatieassistenten in 4.036 fte's.

Vorbewhouden handelingen

Patiënten en zorgprofessionals moeten erop kunnen vertrouwen dat operatieassistenten daadwerkelijk bevoegd en bekwaam zijn. Operatieassistenten hebben een cruciale rol in het operatieve proces. Bij deze zorg bestaat een grote kans op fouten met soms zeer ernstige consequenties voor de patiënt. Tevens voeren we medisch-verpleegkundige handelingen uit. Operatieassistenten verrichten zelfstandig heelkundige en voorbehouden handelingen, bijvoorbeeld: introduceren van trocars bij robotchirurgie, plaatsen van klemmen of clips op organen, blaaskatheterisatie, aanleggen van bloedleegte en doorlichten door middel van röntgen. Soms worden zelfs kleine operaties zelfstandig uitgevoerd, zoals het uitnemen van venen, of wordt een gedeelte van een operatie uitgevoerd, zoals het prepareren van pezen en het hechten van subcutis en huid, terwijl de operateur hier niet meer bij aanwezig is. Deze handelingen worden in de praktijk nu wel uitgevoerd door de operatieassistent, maar ze zijn in de wet niet goed geregeld en geborgd. Een verplichte registratie en accreditatie is een belangrijke stap om de kwaliteit en veiligheid van operatieve zorg door de operatieassistent verder te borgen en te verbeteren.

Momenteel zijn voor negen (basis)beroepen (*) wettelijke registers ingesteld (artikel 3). Wie voldoet aan de wettelijke opleidingseisen kan zich laten inschrijven in het wettelijke register voor het beroep (BIG-register). Alleen diegene die is ingeschreven in het register voor een beroep mag de wettelijk beschermde beroepstitel voeren en mag (indien bekwaam) zelfstandig de bij dat beroep behorende voorbehouden handelingen verrichten.

* Arts, tandarts, apotheker, verpleegkundige, verloskundige, gezondheidszorgpsycholoog, psychotherapeut, fysiotherapeut en de PA.

De Volkskrant besteedde al eerder aandacht aan deze problematiek. LVO-voorzitter Ger Creemers werd hierover geïnterviewd. Zie De Volkskrant 25 oktober 2018: Ziekenhuizen moeten 'varkenscyclus' doorbreken om nijpend personeelstekort op te lossen. Het artikel is geschreven door Michiel van der Geest. Het artikel is ook te vinden op internet en is gratis toegankelijk.